

J. Wettergren & Herber.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

IV. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 SEPTEMBER 1915.

Nr 17.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1915 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Det väsentliga.

"Det bästa vi kunna göra för fred i världen, är att vinna rösträtt för kvinnor."
Anna Howard Shaw.

Ett år har gått tillända sedan världskriget bröt ut och ännu ha vi inte sett tragediens epilog. Ännu ljuda nödroppen från hemlösa människor, ännu stickas städer och byar i brand, ännu stupar mödrars söner på slagfälten och utgjutes oskyldigt blod. Maktlösa ha vi fått åse kulturens förstörelse och mänsklighetens förråande, som en pest har det onda spritt sig från land till land, förgiftat människornas sinnen, sått hat och ofrid, tills kvinnorna inte längre kunde vara stumma vittnen till blodsutgjutelsen, utan samlades till den "Smärtornas kongress", som sammanträdde i Haag och från vilken ropet om fred ekade över all världen. Där samlades kvinnor, för vilka personlig lycka och personliga önskemål betydde mindre än intet inför den vändan och de fasor som hemsökte världen. Några av dessa kvinnor reste från land till land, utan att akta på mödor eller besvär, för det stora målet, det, som den döende soldaten sett i en vision, som mödrarna bönfällit om, men de kämpande förgätit: frid på jorden och människorna en god vilja.

Kanske har intet så som världskriget väckt kvinnornas känsla av solidaritet. Den trotsade hat- och hämndkänslan mellan de krigförande folken, den tändes hos varje kvinna, som visste att andra mödrars söner stupade på fjärran slagfält. Det som skedde var så grymt, så fasansfullt, att det bortskymde allt oväsentligt som annars fyller tankar och sinnen. Det är denna spirande solidaritet, som kvinnorna måste ta hand om och vårda, och när vi nu stå inför begynnelsen av ett nytt arbetsår, måste vi, kvinnor i ett land som ännu njuter fredens välsignelse, mer än någonsin arbeta för vår rösträtt, varigenom vi även komma att

Såsom den svagare har kvinnan varit den ursprungliga trälen och befinner sig ännu hos alla råa nationer i detta tillstånd. Civilisationen har givit henne mänskliga och även borgerliga rättigheter d. v. s. ställt henne under lagarnas skydd. Men de politiska rättigheterna, som innebära att med eget samtycke bidra till lagarnas stiftande, hava blivit henne av allmänna mening förnekade, under det den likväl medgivit undantag som kullkasta regeln. Eller huru rimmar sig medgivandet att kvinnan även kan intaga tronen, med den allmänna grundsatsen, att hon i offentliga angelägenheter äger ingen röst? Kvinnor finnas, som uppfyllt de högsta politiska plikter, som kraftigt bidragit att rädda sitt fädernesland. Varje rättskaffens kvinna känner sina förbindelser även mot det allmänna och visar detta även under den mest obemärkta verksamhet. Huru skulle hon ej även i avseende på den allmänna välfärden äga rättigheter?

ERIK GUSTAF GEIJER.

förbättra villkoren för de krigförande ländernas kvinnor.

Vad vi under det gångna året sett av omätliga lidanden, av ödelagda landsändar och förtvivlade människor måste sporra oss till mera arbete än någonsin. Vi kunna lindra de sårades lidanden, torka deras tårar och avtvätta deras blod, mätta dem som hungra och organisera det sociala hjälparbetet, men utan röstsedeln i vår hand är dock detta arbete intet annat än ett surrogat för de reformer vi kunde få genomförda; de äro kryckorna, som aldrig kunna ersätta blodomloppet, musklerna och rörelsekraften i en frisk och ofördärvad organism. Över oss regerar dock godtyckligheten, vi få vara med om att hjälpa i stället för att förebygga, och den som tror att rösträtten kommer att tillfalla kvinnorna som en skänk för deras sociala arbete, begår med all säkerhet ett logiskt felslut. Den som inte kämpar för sin rätt, får nöja sig med den bråkdel av rätten som fallit på hennes lott, och när kriget är över och kvinnornas insats i det sociala arbetet fått sitt erkännande, då komma männen att framdraga nya skäl för olämpligheten av det fulla medborgarskapet.

Därför gäller det för kvinnorna att stärka sina organisationer så att de till sist bli obetvingliga. Det sista året har medfört en social förskjutning, som man för några år sedan knappast skulle trott vara möjlig.

I de krigförande länderna är det kvinnor som nu bekläda mäns poster och ämbeten och de ha därigenom nått en position, från vilken de inte mer kunna drivas tillbaka. På ett synnerligen erkännansvärt sätt ha kvinnor

i England och Tyskland förmått att jämsides med sitt sociala arbete även arbeta för rösträtten. De ha aldrig tappat blicken för det väsentliga och borde icke detta, mer än något annat, bli oss en sporre under den kommande vintern.

Vi äro ännu för få. Vi måste vårda solidaritetskänslan och tvinga de många, som gått förbi oss med likgiltighet eller hån att inse, att medborgarskapet, rätten att utöva sitt inflytande på landets styrelse, är enda medlet och enda möjligheten, när det gäller att skapa bättre och lyckligare livsförhållanden för människorna.

Det sociala hjälparbetet blir aldrig annat än nya klutar på en gammal klädnad, så länge inte reformarbetet bygges upp från grunden.

På sommarmötet i Huskvarna var det en glädjande företeelse att se så många unga ansikten bland rösträttskvinnorna. Det är ungdomen som skall rycka in under fanorna och med sitt friska mod och sin kända tro hjälpa till att lägga grunden för det tillkommande. Rösträttens mål är ju att göra mänskligheten lyckligare och bättre och låta samhällsmoderligheten komma till sin rätt. Varför skulle då ungdomen saknas här, när dess ideella tro så många gånger förr hjälpt en rättfärdig sak till seger.

Det gångna året har mer än någonsin gjort oss medvetna om alltings samhörighet och lärt oss inse hur intimt förbundna hem och samhälle i grunden äro och visat att den ensidigt maskulina kulturen gått mot sin undergång, därför att den inte varit förbunden med rättfärdighet och människokärlek.

Kooperationen, freden och kvinnorna.

Att Kooperationen till själva sitt väsen är en befrämjare av fred mellan folken, framhålles ofta. Nu bevitna vi också att denna rörelse, jämte kvinnorörelsen, är bland de ytterst få, som förmått upprätthålla sin internationella karaktär trots världskriget. Nedanstående fredsresolution, som utgått från den kvinnliga kooperativa agitationskommittén i Österrike, och undertecknats av kooperativa kvinnoorganisationer i England, Holland och Schweiz, är ett samfällt bevis på kooperatörernas och kvinnornas fredsvilja. Den lyder i någon förkortning:

"Kooperativa kongresser i hela världen ha städse högtidligt förklarat, att känslor av brödraskap och solidaritet förbinda världens alla nationella brodersorganisationer.

Kriget har väl avbrutit den kooperativa Internationalens hjärtliga förbindelser, men det har icke förmått att förkväva känslan av internationell solidaritet. Liksom krig i allmänhet kan kallas en fortsättning av politiken, ehuru med andra medel, så är detta världskrig en fortsättning av den ekonomiska kampen, ehuru med politiska och våldssamma medel. Vår rörelse är grundad på principen att ersätta denna världskamp med samarbete, konkurrensen med Kooperation — själva dess väsen är fred och endräkt.

Kapitalismen är grundad på principen om utsugning och konkurrens. Den som tjänar kapitalismen, vare sig som arbetare eller köpare, måste betala densamma den största tribut. Den som deltagit i denna kapitalistiska utsugning, kan blott genom konkurrens vinna möjlighet att rikta sig. I industriens konkurrens med hantverket är det kapitalstyrkan som triumferar; i konkurrensen med den utländska industrien och handeln är det de resp. ländernas finansförmåga, som blir avgörande, och nationernas konkurrens om marknaden var ytterst världskrigets orsak.

De kooperativa organisationerna däremot vilja i det egna landet obehörliggöra konkurrensen samt låta fritt varuutbyte, ostört av skyddstullar och handelskrig, träda i stället för konkurrensen mellan folken. Kooperatörerna vilja avvärja själva de grundtendenser hos det ekonomiska livet, vilka hava lett till världskriget, och de hålla lika orubbligt som tillförne fast vid principerna om internationell fred och solidaritet.

Ännu mer än denna organisations män äro emellertid dess kvinnor beredda, att också under pågående krig förbli sina gamla ideal trogna, och alla de hinder till trots, vilka världskriget upptornat mellan nationerna, räcka varandra händerna för att tillsammans verka för fredens återupprättande.

De kvinnliga kooperatörerna i Storbritannien, Holland, Österrike och Schweiz tillropa alla länders kvinnor: Verka för freden, arbeta outtröttligt för att de internationella förbindelserna, icke endast bli bestående, utan allt hängivnare omfattas av våra kamrater i alla länder, på det vi må hjälpa att påskynda slutet på den folk-mördande kraftmätningen samt bevitna återuppståndelsen av idealen, folkens inbördes solidaritet."

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textside pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. Norr 600, Allm. tel. 147 29, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgratan 18 - Fredsgatan 8

FILMS.

I fyra amerikanska stater skall omröstning om införande av rösträtt för kvinnor äga rum innevarande höst nämligen i Massachusetts, New Jersey, New York och Pennsylvania. Man får en föreställning om den kvinnliga rösträttsorganisationens arbete, då man hör att ensamt i staden New York hålles omkring 100 rösträttsmöten varje afton, och att från huvudkvarteret har sedan i februari en million flygblad utsänts. I ett av huvudkvarteret upprättat lunchrum, som icke bara inbringar pengar utan också proselyter, ha icke mindre än 14,732 25-cents luncheons serverats sedan i februari.

Professor Whitney, som förut tillhört universitetet i Kalifornien, men numera är bosatt i New York, rekommenderar alla "antistis" att tillbringa sin semester i Kalifornien, där kvinnorna haft rösträtt sedan 1911, de skulle då snart bli omvända.

Rösträtt för kvinnor har redan omnämnt, huru som den danska rösträttsvetaren fru Jutta Bojsen-Möller till minne av den 5 juni planterat en rösträttsek på Himmelbjerg. För att visa sin samhörighet med Danmarks kvinnor har Tyska kvinnorrättsförbundet, vars ordförande är doktor Anita Augspurg, förklarat sig också vilja plantera en minnesek i Danmark, men, då detta kan äga rum först fram på hösten, ber förbundet de danska kvinnorna till dess utse en lämplig plats. Initiativtagarna hoppas själva få överbringa trädet och vara närvarande vid planteringen.

I en serie artiklar i Times under rubriken Besök hos fienden ger en "Neutral åskådare" sitt erkännande även åt de tyska kvinnorna, vilka han förklarar utgå en av de förnämsta källorna till nationens styrka. Oktat de i stort sett äro oorganiserade, heter det, och ovana vid offentliga plikter och utan politisk träning, hava de lärt att tänka och handla för det allmänna väl; männens utkommenderande i militärtjänst betecknar en vändpunkt i deras liv.

I England samlas underskrifter under en kvinnopetition till drottning Wilhelmina av Holland med begäran att drottningen vid de blivande fredsunderhandlingarna måtte framlägga förslag om en internationell överenskommelse mellan staterna, om ordnande av alla framtida tvistefrågor på fredlig väg. Bland undertecknarna märkes mrs Despard, ordförande för the Women's Freedom League.

Genom telefonens införande i Turkiet har ett betydelsefullt steg tagits på kvinnofrigörelsens väg och ett nytt arbetsfält öppnats för de turkiska kvinnorna, som visat sig så dugliga som telefonister, att nästan allt arbete vid telefonen nu ligger i kvinnornas händer och även chefsposter anförts dem. Men något som icke passar för det nya arbetet är den traditionella slöjan. Telefonisterna ha också erhållit myndigheternas tillstånd att avlägga denna och i stället använda en vit schal som huvudbonad.

Drottning Margareta och Fredrika Bremer.

Ett par statyfrågor.

Dansk Kvindesamfundets Fællesstyrelse har beslutat sätta sig i spetsen för en insamling bland Danmarks kvinnor för resande av en rytmarstaty av drottning Margareta till äminnelse av kvinnorrättsseger i Danmark. "Om 70,000 danska kvinnor giva 1 kr. var, är uppgiften löst, och ingen har av denna anledning blivit bragt till tigarstaven, trots dyrtid och världskrig", säger förslagsställaren, fru Gyrithe Lemche, i Kvinden og Samfundet.

När skola svenska kvinnor få sin Fredrika-Bremer-staty? Skola de få resa den till minne av sin rösträttsseger och när skall det bli?

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Medeltidskyrkan och kvinnan.

"Kvinnan, som du har givit mig, besvek mig, så att jag åt", lydde det första försöket till en ursäkt, varom historien har något att förmåla. Men den första ursäkten har haft långa rader av andra i släptåg, utan att efterföljarne kunnat göra anspråk på den bittersta originalitet. Adams söner ha alltid skylt sina olater på kvinnan, mest öppet och ohejdat kanske under medeltiden, då deras enda läromästare, kyrkan, åtog sig besväret att skaffa de nödiga formlerna. Hårom får man all kunskap man kan behöva genom en i år utgiven, mäktigt rolig bok av professorn i kulturhistoria i Helsingfors, *Hjalmar Crohns*. Den borde egentligen haft ovanstående titel med något förtydligande tillägg möjligen, men har nu tyvärr fått den ur tidningssynpunkt något anskrämliga: *"Legenden och medeltidens latinska predikan och 'exempla' i deras värdesättning av kvinnan."* Det är skada, ty den skulle eljest kunnat framkalla riktiga högtider av skratt, åtminstone hos den aldrig så litet latinkunniga allmänheten; den är nämligen till följd av sin något delikata uppgift mera latinspäckad än vad som för en realstudent vore behagligt, och jag kan tillägga, att den inte heller är riktigt lämpad för högläsning i vilken familjekrets som helst. Detta betyder emellertid ingenting nedsättande; boken hör säkerligen till det gedignaste, som den vetenskapliga forskningen i medeltidens kulturhistoria har att uppvisa, och nog har även den, som är mer beläst på området än undertecknad, här mycket nytt att inhämta.

Författaren börjar med ett citat från Harnack: "Man kan i våra dagar inom protestantismen svårigen göra sig ett begrepp om den betydelse askesen haft i 4 och 5 århundradet e. Kr., om huru den behärskat människornas fantasi och tankelivet i hela dess vidd. I grund och botten var det därvid fråga om ett enda: avhållsamhet från sexuella förbindelser." Eller som Crohns formulerar det: "kampen mot rasens ande är för den kristne bjudande plikt, jungfrulighetens dygders blomma." Boken avser nu att visa hur denna idéströmning under medeltiden påverkat den allmänna uppfattningen och "lyckats vidmakthålla en opinion, stor nog att leva kvar också inom den protestantiska världen", och detta fast denna icke skrivit askesen på sitt program. Slutligen hur med föraktet för släktuppehållsen också följde föraktet för kvinnan som "det lägre könet". Författaren vore naturligtvis icke den allvarlige vetenskapsman han är, om han icke på samma gång påpekade hur denna sistnämnda uppfattning funnits långt före kristendomen och hur å andra sidan kyrkan både medfört relativ frihet för kvinnan och bidragit till det sedliga livets renande. Men det kvarblivande totalintrycket av hans bok blir dock, att den katolska kyrkan under medeltiden på samma gång genom sin populära uppbyggelselitteratur givit riklig spridning åt den uppfattning av kvin-

nan, som än i dag bestämmer skämttidningarnas billiga kvickheter.

Prof. Crohns material har varit dels helgonlegenderna, dels den mycket rikhaltiga medeltida predikolitteraturen, inte bara de otaliga handskrivna postillorna, utan också de för predikanter avsedda "exempelsamlingarna". Dessa voro "uppbyggliga" och "sedelärande berättelser", till för att på samma gång hålla åhörarna vakna och låta prästerna slippa bereda sig och få "sova lugnt"; en av dessa, med register omsorgsfullt försedda samlingar hette verkliga "dormi secure!" Här utmålas jungfruligheten överallt som "dygdernas ädelsten, änglarnas syster, kyrkans fackla, själarnas ljus", och sjunger man äktenskapets lov, är det endast för så vitt det kan skänka oss ett jungfruligt släkte, eller som det på kyrkofadern Hieronymus' granna språk heter: "Jag väljer rosen ur törnena, guldet ur stoftet, pärlan ur snäckan." — "Giftermälet är en kort glädje och ett långvarigt elände", och håller man predikningar därom, så är det, för att man måste göra det bästa möjliga av ett naturförhållande, som man ändå inte kan slippa ifrån, om kyrkan skall kunna få nya medlemmar. Men att det är männen, som ensamma hållit alla predikningar i världen, det förklarar bäst det faktum, att de förmaningar de innehålla nästan uteslutande rikta sig till kvinnorna, såsom de både fysiskt och psykiskt sämre funtade. Medeltiden hade en fysiologi för sig själv, och den lärde, att kvinnans kropp, "såsom mera vätskehaltig", också var mera njutningslysten — därför är det alltid kvinnan, som är den förförande parten, mot vilken man måste hårda sig genom kallt vatten, bön och arbete. "Från hjässan till fotbället finnes hos kvinnorna icke ett ställe, som icke är en snara för ögonen; att röra vid dem är liksom att röra vid en skorpion, och en vacker kvinna är ett tempel, byggt över en kloak." Man bör inte önska sig en vacker hustru, emedan det är svårt att vaka över vad alla tycka om, och icke en ful, emedan det är föga glädje att äga vad ingen frågar efter. "Den urgamla sammanställningen 'vin och kvinnor', säger författaren, "som så kärnfullt och eftertryckligt rubricerar den ena hälften av människosläktet som njutningsmedel för den andra vid sidan av alkoholen, återfinna vi också här."

I medeltidspredikans syndaregister för kvinnan finna vi också massor av gamla bekanta, t. ex. käringen mot strömmen, hustrun, som kröp in i uggen, därför att mannen förbjudit det, och därför naturligtvis blev ihjälslagen, kvinnan, som plundrat en ung riddare på hans dräkt och sedan grät, därför att hon inte också tagit skjortan av honom! Det är, som vi se, rikedomar av nya bevis på folksagens vandringar genom kyrkans förmedling från Österlandet och antikens värld till vår egen. Kvinnans behagsjuka är här som överallt det omtyckta temat. Man skulle lättare kunna rengöra ett stall på tjugufyra hästar än en dam blir färdig med sin toalet; deras släp är åkdon för smådjävar, ur kläderna kommer malen och av

* Förlagsaktiebol. Söderström & Comp., Helsingfors. IV & 244 sid. Pris kr. 4: 25.

Läkemedel för
in Edra klädning
ara kappor hos
ov och Ni blir
belästen

Örgryte Kemiska

tvätt- och färgeri Aktiebolag Göteborg

RING

ANTON BRODÉNS JURIDISKA BYRÅ

Allm. Telefon 201 68

68 VÄSTERLÄNGGATAN 68, STOCKHOLM.

Rikstelefon 144 68.

Utför alla Juridiska o. PRIVAT-DETEKTIVA uppdrag diskret, fort och billigt.

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST

KAPPAFFÄR

1 Klass Damskrädderi.

Alltid välsorterat lager i fördelaktiga prislägen.
Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

kvinnorna mannens synd. Och får kvinnan någon gång beröm, vilket också händer, så hämtas det ur legendens samling av asketiska och försakade hjältinnor: "våra dagars kvinnor äro helt annorlunda", säger predikanten.

Legenden saknar emellertid inte sin poesi, ibland fasaväckande och hemsk i sin skildring av det självtagna martyrskapets hjältemod, ibland full av drastisk humor i utmålingen av den fruktlösa kampen mot "rasens ande", alltid med den naivitet, som gör medeltiden så rörande även i dess värsta vidskepelse och sinnlighet. Här finna vi eremiten, som möter sin mor endast med slutna ögon, emedan kvinnans anblick är farlig, eller den gamle prästen, som förfärad rusar upp från sin dödsbädd, emedan hans syster lyssnat efter hans hjärteslag. Men här träffa vi också på den pedagogiska abedissan, som när den unga nunnan första gången får se en get, säger henne, att det är en äldre kvinna, som levat i världen: "När sådana bli gamla, få de horn och skagg." Det temat har många variationer, bl. a. i historien om den unge munken, som på vandring med sin fader, eremiten, för första gången möter några kvinnor och på sin förundrade fråga får till svar, att det var gäss, och sedan efter hemkomsten sätter sig att gråta över sin tarvliga mat, emedan han så gärna ville ha en gås, "bara en enda". Temat går också igen i berättelsen om den fjärran från världen upfostrade prinsen, som äntligen skulle få se och lära sig något. Man visade honom "höviska kvinnor och fagra, dyrliga klädda", faders skatter, hästar och vagnar, och nämnde alla ting vid namn, men om kvinnorna sade man: "de äro djävar, som svika och dära männena." Resultatet blev emellertid, att när kungen frågade sin son vad han mest tyckte om av det han sett, gossen utan tvekan svarade: "Fader, intet utom djävlar, som svika männena — mer åstundar jak dem än allt det andra jag haver sett."

"Du driver ut naturen med högaffel, men hon kommer alltid tillbaka", sade de visa gamle. Och så kom reformationen och gjorde äktenskapet till en samhällsplikt och kvinnan till ett slags nödvändighetsvara för mannen, visserligen lite drastiskt även det och inte obetingat vördnadsfullt, men dock bättre och sundare än att kalla henne djävul. Och så kom vår egen tid med kravet på den individuella kärleken och det andliga kamratskapet mellan makarna. Här kommer till samhälls- plikt och folkhälsa något ännu mera: skönhetsens solglans över ett livsdjup, inför vilket det förgängliga i all sin allmängiltighet dock bara blir till symbol av något högre.

Prof. Crohns egen uppfattning av "kvinnan" är tydlig och klar, som vi redan sett av ett par citat, men den framgår också i sin mån redan av företalet, där han främst tackar sin hustru, som varit honom till oersättlig hjälp vid det krävande arbetet i "smått och stort".

Tillsammans med Yrjö Hirns utomordentligt intressanta bok, "Det heliga skrinet", bildar Crohns bok en förträfflig vägledning i studiet av medeltidens sjäsliv. Lydia Wahlström.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af fina och enkla

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag afven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410

Riks Tel. 65 05

Flyglar, Pianinon

och orglar i konstruktion och kvalité öfver-
träffade. — Högsta utmärkelser å flera världs-
utställningar. Begär priskurant från
Kungl. Hovleverantör.

A.-B. ÖSTLIND & ALMQUIST, ARVIKA.

Hos världs rörelsens ledare.

Av Helene Berg.

Ur den danska tidningen Kvinden og Samfundet hämta vi följande skildring av ett besök, som en av de ledande danska rösträttskvinnorna, fröken Helene Berg, nyligen gjort hos Mrs Chapman Catt i högkvarteret i New York.

I tjugonde våningen i n:r 303 på Fifth Avenue i New York har staten New Yorks kvinnorösträttskampanj sitt huvudkvarter. I en lång rad kontorslokaler — ej mindre än 13 — sitta kvinnor och arbeta dag efter dag, från morgon till kväll, på detta enda: att göra allt som står i människomakt, allt som står i kvinnors makt för att vinna seger i staten New York i år.

Den 2 november är den stora dagen, då frågan om kvinnorösträtten skall föreläggas de enväldiga manliga väljarna i denna stat. 1,900,000 män skola denna dag avge sin röst för eller mot kvinnans rösträtt.

Och i medelpunkten för denna verksamhet sitter Amerikas populäraste kvinna, den över allt i världen, även i Danmark, mycket beundrade och mycket älskade Carrie Chapman Catt.

Då beslut fattats om rösträttskampanjen, valde man henne till dess ordförande. Helt naturligt. Hur skulle man kunnat få någon bättre? Hon är den födde ledaren; det veta alla, som följt hennes arbete som den internationella kvinnorösträttsalliansens ordförande.

Hissen har fört mig upp genom de 20 våningarna (i mitt stilla sinne tackade jag hissens uppfinnare för att jag slapp att gå upp för trapporna. Emellertid hade man väl knappast byggt 20—30 våningars hus, om ej hissen existerat först), och nu sitter jag i ett stort, ljus arbetsrum med en hänförelse utsikt över tak, torn och broar; hit upp när icke gatubullret, det är alltid en god sak hos skyskraporna. På alla väggar hänga kartor och planritningar; på bord, stolar och golv ligger massor av trycksaker, mitt på golvet står ett jätteskrivbord belamrat med papper. Här är det centrum, varifrån alla rådar löpa ut, och här sitter Mrs Chapman Catt som den som har mest bråttom mitt i all brådskan och ändå så oföränderligt lugn. Intet kan störa hennes jämvikt eller den stillhet, som

alltid och oföränderligt är efter år vilas över henne; människor komma och gå, frågor ställas oupphörligt till henne; i varje ögonblick måste hon fälla ett avgörande. Men hon förlorar aldrig tålmodet; hon ser på allt och alla med samma lugna, milda blick, talar långsamt och väl överlagt, är lika vänlig, nästan kärleksfull, mot alla.

Hon börjar vårt samtal med att be mig framföra hennes varmaste lyckönskningar till de danska kvinnorna.

— Det var för mig en stor missträknings, om också inte överraskning, då kriget, som avbröt så mycket gott och nyttigt arbete i världen, också avbröt arbetet på grundlagssaken i Danmark. Det blev därför en stor och glädjande överraskning, då arbetet åter togs upp i mars. Icke endast, om också först och mest, för kvinnorösträttsens skull, men också därför att det gjorde gott att se att det dock fanns en plats på jorden, där man satte sig emot att stå stilla eller gå tillbaka; där man ville fram, även under de svåraste förhållanden.

Jag har alltid älskat Danmark; nu älskar jag detta lilla land i nordens mera än någonsin.

Säg det till era landsmän.

Nu blir det nästa att se hur de danska kvinnorna använda sin rösträtt — — —

När komma kvinnorna i alla Amerikas Förenta stater att stå vid sidan av sina danska systrar? frågar ni. Ja, här i staten New York skall det avgöras den 2 november i år, om denna del av Amerikas kvinnor skall nå fram till den punkt, där våra danska systrar nu stå, eller om vi fortfarande skola använda krafter, energi och pengar på att kämpa för vår första medborgar rätt i staten i stället för att använda dem till att arbeta för statens framsteg och utveckling.

Som aldrig förr sätta vi denna gång in alla krafter, som vi kunna väcka och vinna för vår sak och som vi kunna uppbåda inom oss själva.

Hela staten är delad i kampanjdistrikt; tusentals möten hållas runt omkring i alla städer och mindre samhällen; i samlingslokaler, på gatorna, i verkstäder, på fabriker och överallt där vi kunna komma åt. Massor av

Advokatfirman ÅKERBERG och SCHRÖDER

Lantmakaregatan 7 (hörnet av Kungsg.) Stockholm.

FAMILJERÄTT

(Arvs- och Aktenskapstvister, Boskillnader Testamenten) samt övriga juridiska uppdrag.

FERM EXPEDITION.

MODERAT ARVODE.

trycksaker skickas ut i en ständig ström, tidningarna innehålla nästan dagligen artiklar antingen för eller mot. Motartiklarna ombesörja våra motståndare, men också därigenom agiteras det. Den betydelsefullaste agitationen är emellertid kanske den, som sker genom besök i hemmen. 5,000 kvinnor gå varje dag, två och två, från hus till hus och tala med varenda man, som den 2 november skall avge sin röst för eller mot kvinnorösträtten. Av alla valmän fordras ett bestämt svar, och alla bokföras under en av de tre rubrikerna: anhängare, motståndare eller likgiltig. Hos motståndarna och de likgiltiga kvarlämnas litteratur, innehållande siffror och fakta från de stater, där kvinnor äga politisk rösträtt.

Hela vårt agitationsarbete är klart och fast organiserat in i de minsta detaljer. Vi ha 20 organisatorer i arbetet; hela staten är uppdelad mellan dem, och de resa oupphörligt omkring och organisera lokala rösträttsföreningar till kampanjstationer, varifrån agitationen kan föras ut i var vrå och nå vartenda hus och varenda valman.

Den 12 oktober skall en jätteparad genom New York äga rum, och den skall kulminera i ett imponerande massmöte.

Vi få god hjälp av männen; vi ha många anhängare bland dem, de hjälpa oss med möten, med tidningsartiklar, med agitation på tåg och i spårvagnar på väg till och från sitt arbete och på många andra sätt. De hjälpa oss även ekonomiskt. Våra flesta och största bidrag komma emellertid från kvinnor.

Vi ha nu fått in 150,000 dollars till vår rösträttskampanj; därav inflöto 15,000 dollars vid ett enda möte här i New York, där över 1,000 aktiva deltagare i kampanjen voro närvarande, till största delen kvinnor.

— När så stora insatser gjorts, måste segern vara viss.

Mrs Chapman Catt sluter läpparna tätt och ser ut som en snix.

— Vad vi ha mot oss?

Brevkort med ovanstående karta utvisande kvinnorösträttsens ställning i de nordiska länderna bör begagnas av alla rösträttskvinnor.

Rekvireras å

Rösträttsbyrån, 6 Lantmakaregatan, Stockholm.
Pris 5 öre pr st. eller 4 kr. pr 100.

Ofelia och — rösträtten.

Av Maud Bell.

Översättning från engelskan av
Ellen Wester.

Då jag var borta härom dagen och inte hade någonting att läsa, var jag nödsakad att taga till de dramatiska arbetena av en författare från 1600-talet, som var i ropet på sin tid — en viss William Shakespeare. Då jag läste hans skådespel — och jag kan säga, att jag läst dem förr — blev jag slagen av det moderna hos hans kvinnotyper, så olika de "kvinnans-plats-är-i-hemmet", som framställas av senare författare. Där är Rosalinda, till exempel, som klär sig i jacka och vidbyxor och drar ut för att söka sin lycka med en glädje, som visar att hon var trött på livet vid hovet och längtade efter ett skämt. Där är Viola, skeppsbruten på en främmande kust, med sin ende manlige släkting drunknad, utan penningar, men hon ger sig blott föga tid att gråta, utan samlar sina krafter, och inseende att hon måste förtjäna sitt uppehälle, gör hon upp en plan, klär sig därefter och börjar sitt nya liv, utan fruktan och med glatt mod. En nittonde seklets hjältninna skulle ha gråtit sig till feber, fått svimningsanfall och nervattacker, skulle inte ha haft den avlägsnaste tanke på att rätta sig efter omständigheterna och skulle till sist ha fått lungrot eller råkat i olycka. Shakespeares unga flickor äro fullkom-

ligt i stånd att taga vara på sig själva, och de ha ögonen öppna för det onda i världen. De se det med kloka, klara ögon, och med ett enda undantag leka de ej med faran. Detta enda undantag är Ofelia, och hon är också den enda av Shakespeares hjältninnor, som inte kunde hjälpa sin älskade i hans besökelsens stund. Dock har Ofelia en ursäkt; till och med Portia, Brutus' maka, tillskrev sin själstyrka den omständigheten, att hon haft en "sådan far och en sådan man", varemot Ofelia hade särskild otur med sina manliga anhängare. Hon synes ha varit moderlös — i hela stycket nämnes ej hennes mor — och uppfostrats av sin far — "en ledsam gammal narr", — och den obehaglige unge mannen, hennes bror Laertes, utan att ha haft en enda god kvinna till vän. Ty drottning Gertrud, som höll av henne, kunde inte ha något särskilt gott inflytande på en uppväxande flicka. Således växte den "vackra Ofelia" upp, självmedveten och mognad i förtid och med en för hennes ålder icke vanlig kunskap om kärlekens avigsida. Den enda ljusa sida jag funnit hos henne är hennes ord, då Laertes orerar om Hamlets antagligen vanhederliga avsikter och hennes plikt att taga sig i akt. Hon svarar då:

— men min bror,
gör ej som vissa slemma präster göra,
som visa brant och törnig väg till himlen,
men gå som liderliga sällar själva,
ej aktande sitt eget råd.

Värpå den odräglige pedanten svarar:

O, var lugn för mig.

På det sättet blev Ofelia avspisad, och hon hade allt för väl lärt sig sin plats för att våga protestera mot sin fars och brors misstro till Hamlets kärlek. Jag undrar, vad Beatrice skulle ha gjort i så fall? Om man befallt henne att återsända sin kärastes brev och inte tala med honom mera, skulle hon ödmjukt ha svarat: "Jag skall lyda min herre"? Jag tror det inte. Att döma av vad man vet om den damens slagfärdighet, skulle det ha blivit en ganska skarp tvist. Men Ofelia gör som man befäller henne och återsänder Hamlets brev utan ett ord eller en rad, som visa att hon gör det av tvång, att hon alltjämt litat på honom och att hon, fastän hennes tillit ej kan ge sig uttryck, dock

tror som förr hon trott,
fast lydnad nu är hennes lott.

Hon måste ha känt honom mycket bättre än hennes far gjorde och åtminstone lika väl som hans mor, vilken trodde att hon "skulle ha blivit min Hamlets hustru", och man kan med skäl undra, om hon var lika förvånad som hon låtsade, då följden av de tillbakaskickade breven blev, att Hamlet kom till den kammare, där hon satt och sydde. Om han där funnit en starkare kvinna, hur olika skulle då inte hela dramat ha utvecklats sig. Ofelia var ej klok nog att inse, att hans ga-

lenskap var låtsad; hon lät sig be-
dragas av de nedhasade strumporna
och den övriga förklädnaden, som inte
skulle lurat Perdita i fem minuter, och
varåt Beatrice skulle haft svårt att
låta bli att skratta. Inte heller hade
hon nog fantasi för att sätta sig in i
det förfärliga i hans tillstånd, om det
varit verkligt; hon kände endast att
detta var en ny hyllning åt hennes be-
hag och skyndade sig genast att berä-
ta det för sin far och att låtsas mera
förfärad än hon verkligen var. Det är
så kvinnligt att vara rädd, men det
var kanske inte Ofelias fel utan hen-
nes otur, att hon var så enfaldig, men
hur olika hade det inte varit, om Ham-
lets kärlek varit annorlunda? Han
kom till henne, bekymrad, osäker, full
av oklar skräck, nära att fatta stora
beslut, i behov av sympati och visa
råd, och han fann en flicka, vars enda
tanke var den, att hon var vacker nog
att förvidra huvudet på en prins.
Desdemona skulle ha lockat hela hi-
storien ur honom och aldrig låtit ho-
nom se, hur hon ryste därvid; han skul-
le ha vetat, att hon stod vid hans sida
i den onda tiden som i den goda. Lady
Macbeth skulle, då hon sett hans tve-
kan, hans tvivel, den ängestfulla obe-
slutsamheten i hans sinne, ha planerat
för hans framtid, innan han lämnade
kammaren, och skulle ha sett till att
han genomförde dessa planer. Som det
nu var, "forskade han så skarpt uti
Ofelias anlet, som ville han det måla",
och då han ej fann vad han sökte,

Svaret kommer med en för henne mycket ovanlig snabbhet och häftighet.

— Allt vad som finns av last i denna stat. Alla rusdrycksintressets krafter, och de äro utomordentligt starka i politiskt avseende i detta land; alla som fabricera, sälja eller på annat sätt ha fördel av största möjliga alkoholförbrukning. Prostitutionen och vita slavhandeln är mot oss. Okunnighet och dumhet är mot oss —

Vårt samtal avbrytes tvärt. Vagnen väntar, som skall föra Mrs Chapman Catt till stationen, varifrån det bär av på en snälltågsresa till alla de viktigaste punkterna. Där vänta henne ansträngande dagar. Varje dag resor, kommittésammanträden och mycket annat, varje afton offentliga möten.

— Tag vara på er själv. Kom ihåg, att efter den 2 november och efter kriget kommer den internationella alliansen att åter kräva ert arbete och er personlighet. Efter alla de nederlag internationalismen lidit i denna förfärliga krigstid, blir den, som kan arbeta på att hela det söndrade, en välsignelse i världen.

Hon vinkar ett ja och ett löfte, och så försvinner vagnen i gatans buller och trängsel med den kvinna, som mer än de flesta har gåvan och kraften att sammansmälta det till synes oförenliga och att få harmoni och sympati att växa.

Föreningsmeddelande.

Sigtuna F. K. P. R. hade den 25 juli anordnat offentligt möte med föredrag av fru Ella Billing från Stockholm. Fru Billing talade över "Då fosterlandet kallar" och framhöll, huru särskilt de allvarstunga tider, som vi nu leva under, ställa stora krav på kvinnor såväl som män, att kvinnorna utan knot påtagit sig de bördor som fosterlandet behövt pålägga dem, men att de också fordra, att fosterlandet skall anse dem som fullmyndiga medborgare och ge dem de rättigheter, som följa därmed. Den ganska talrika publiken åhörde med stort intresse fru B:s framställning, som säkert gjorde god verkan på dem, som kanske förut stått tveksamma inför kvinnorrösträttsfrågan. Fru B:s föredrag blev under de följande veckorna i sin helhet infört i Sigtuna Tidning och kom därigenom en större allmänhet till godo.

han drog en suck så tung och så erbarmlig och så djup, som ville hela hans lekamen sprängas och givas upp,

och gick så, förtvivlat övertygad om att hon varken kunde fatta hans bekymmer eller bevara hans hemlighet. Och i samma ögonblick han gått, skyndade hon att berätta det för sin far och såg ut som en kattunge, som lyckats stjåla grädden. Sympati med hans tydliga bedrövelse synes hon inte ha haft; det förefaller ej som om det stört hennes frid, att hennes fars misstro och hennes egen köld förstört Hamlets liv och rubbat hans förstånd; på det hela taget var hon stolt däröver, som över något, vilket säkerligen inte hänt andra flickor vid hovet och som gjorde henne nästan lika intressant, som om Hamlet gift sig med henne. Hur olika skulle inte Julia sett saken, om Romeo blivit tokig av kärlek till henne? Hon skulle inte ha samtyckt till att nyttjas som lockfågel för statsändamål och nästan omedelbart efter det sorgliga uppträdet förmå Hamlet att tala, medan kungen och hennes far lyssnade bakom förhänget. Men Ofelia hade så liten självaktning, trots sin visade jungfruliga blygsamhet, och så litet känsla för den sanna kärlekens helgd, att hon inte gjorde invändningar. Hon hade inte en gång förstånd nog att vara religiös och samtyckte till och med till att låtsas läsa böner för att göra sig mera tilldragande för sin tillbedjare.

Från vår läsekrets.

Kvinnor såsom läroverkslärare.

Undertecknad har med stort intresse tagit del av de inlägg i ovanstående ämne, som förekommit i Eder ärade tidning och nu senast av Gulli Petrinis, den 15 augusti införda härmfyllda bemötande av Överstyrelsens yttrande. Utan att vilja gå in på förf:s resonemang i övrigt, är det en passus, vid vilken även en icke fackman måste stanna. Det heter:

"Utlåtandet gör i sin helhet med sitt myekna prat och sin ohöjda partiskhet ett rent pinsamt intryck, och den enda slutsats man kommer till vid genomläsningen är: vi måste laga att vi få åtminstone ett kvinnligt läroverksråd."

Är detta verkligen den enda slutsats man kommer till? Den slutsats undertecknad och säkert många med mig kommer till är: vi måste laga att vi få rösträtt.

Då man hör, vad det betyder att kvinnorna äro väljare, och hur detta inverkar på deras ställning på alla områden i de länder, där kvinnorrösträtten är genomförd, kan man icke tro annat än, att om kvinnorna hade rösträtt i Sverige, skulle något sådant som de nu pågående försöken att förfuska 1909 års grundlagsändring vara en ren omöjlighet.

Självförsörjande och rösträttskvinna.

De efterblivna.

Nyss återkommen från ett nordiskt skolmöte kan jag ej underlåta att meddela Rösträtt för Kvinnor, att såväl danska som norska mötesdeltagare vid flera tillfällen vid tal om kvinnans politiska rösträtt uttryckte sin förundran över att svenskarna i detta avseende äro så efter sin tid i förhållande till de omgivande länderna.

När det i Sverige icke tyckes finnas det förstående för kvinnornas rättfärdiga krav, som de omgivande länderna visat, vore det icke tänkbart att Första kammaren skulle vilja gå med på ett förslag att till att börja med giva åtminstone de självförsörjande, skattebetalande svenska kvinnorna rösträtt? Detta är en så hovsam begäran att icke ens Första kammaren borde kunna neka den.

Skattebetalande, självförsörjande svensk kvinna, som känner berättigad harm över att ej ha samma anseende som hennes medsystrar i nordens övriga länder.

Om Hamlet, som det är antagligt, misstänkte närvaron av gömda lyssnare, så snart Ofelia så tydligt kom i hans väg, kan han inte ha satt henne högre för den låtsade värdiga förbehållsamhet, varmed hon återgav honom hans nyligen skrivna brev, och hon fick säkert mera än hon väntade av sammanträffandet och blev verkligen ganska illa skrämmd. Men fastän det var tydligt för den lyssnande kungen att "hans tal om än i formen något rubbat, ej är vansinne likt", anser Ofelia, den vackra egoisten, Hamlets tillstånd endast oroande för henne själv och beroende på hennes köld, och hennes far höll fullkomligt med henne.

Fastän en del kvinnor, visst inte skulle ha strävat efter Hamlets sällskap efter hans ohövlige anmärkningar för ett par timmar sedan, var Ofelia alldeles förtjust över hans önskan att sitta vid hennes fötter samma afton under spektaklet och beredd för ännu en mild flirt inför alla de andra hovdamernas ögon. Kanske hade hon hört vad kungen sade, då han smög bort bakom förhänget, och inte var ledsen att visa honom, att han misstagit sig.

Så kom tragedien med fadrens död, och Ofelia, som inte hade några andra intressen än hemmet och sina känslor, blev tokig av slaget och sorgen. Sedan följde det önkliga slutet och broderns sista låghet.

(Forts.)

Barnmorskans
Karin Kindvall
Roslagsgatan 20, Stockholm.
Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikstel. Vasa 464. Allm. Tel. 22445.

Babylåda à 5 kr.

Innehållande 2 omgångar = 12 st. välsydda plagg för den nyfödde.

Maria Edgrens Vitvaruaffär
UMÅ.

Louise Blomberg

TVÅL- & PARFYMHANDEL

59 Vesterlånggatan 39

REKOMMENDERAS

Allm. Tel. 2817.

Kammar, Borstar, Svamp m. m.

PENSIONATET

Hamntorget 3 (vid Ängfärgestationen)

HELSINGBORG

Rekommenderas abonnenter och resande.
Tel. 1053.

För resande att beakta!

Löfvs hotell ARVIKA rekommenderas!

Syster Astrids spädbarnshem

i Råsunda, Stockholmsvägen 22. Även kläna barn mottagas till god, sakkunnig vård. Refe-rensier Prof. E. Alin. Förfrågningar Allm. Tel. Råsunda 361. (S. T. A. 871426)

Söders "English School"

Tjörhovsgatan 5. Allm. Tel. Söder 6286.

Engelska lektioner o. översättningar.
ANNIE I. SCOTT.

DAMER! SEN HIT!

Fru Ostman-Kaldén öppnar den 1:sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21, III tr., tillklipnings- och avprovningsbyrå för allt vad till barn- och damkläder hör. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemsömmerskor bör byrån bli till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 f. m. till 8 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7-9 e. m. Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

HERMAN HÅKANSON

FÄRG- & KEMIKALIE-AFFÄRER

Rikstel. 9649.

9 Gref-Thuregatan 9

Allm. tel. 9649.

REKOMMENDERAS. Medlemmar af F. K. P. R. erhålla rabatt.

En beaktad kvinnovädjan.

Den vädjan, som ett antal framstående kvinnor i Stockholm inlämnat till konungen om nåd för den olyckliga Greta Holm, som varit den ofrivilliga orsaken till den hemska gasexplosionen på Scheelegatan, har i dagarna beviljats. Greta Holm, som inom kort väntar att bli mor, har redan befriats ur det fängelse, som under hennes nuvarande tillstånd måste ha förefallit dubbelt dystert och outhärdligt. Hon hämtades av sin mor och har fått mottaga många prov på andra människors medkänsla i hennes tunga öde.

Arvika F. K. P. R. anordnade sommarfest med föredrag och konsert å Sägudden söndagen den 22 aug. Man hade förmånen att få fru Gerda Hellberg som talare, och med stor uppmärksamhet lyssnades till "Kvinnorrösträtt och folkhälsa", ett föredrag, som gav mycket av väckande tankar. Festen avslöts med supé å villan Sommarro för medlemmar och utomstående.

VAR OCH HUR?

Grevturegatan 24 B
RÅDFRÅGNINGSBYRÅ
Affärsförmedlingar, uthyrningar m. m.
Juridiskt biträde lämnas.

R. T. 12680. Anna M. Rettig A. T. 18154.

SY SJÄLV EDER HATT

Stor besparing

NY SÄNDNING DAMHATTFORMAR

inkomna. Spec. gjorda för hemsyning. Pris 1.95

BARNHATTFORMAR. Pris 1.50

TAGELFLÅTOR

Kr. 0.25 pr mtr, Kr. 2.25 pr 10 mtr.

HATTBLOMMOR & FANTASIER

till montering av hattar. Enormt billiga priser.

Gratis råd gives av i facket kunniga damer

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Riks 1726. 57 Drottninggatan 57. Allm. 1410.

Skånska Handsmagasinet

Etablerad 1819

42 JÄRNTORSGATAN 42

Allm. Tel. 14168

Välsorteradt lager av in- och utländska Handskar och Vantar.

Partymor och herrekliperingsartiklar m. m.

Medlemmar i F. K. P. R. erhålla rabatt.

JACOBSONS VÄLKÄNDA

TAPISSERI-AFFÄR

24 B Grevturegatan, vid Tattersall.
10 % RABATT — I VAROR — FRITT VAL.

A. WAHLGREN

SLAKTERI & CHARKUTERI

15 B Nybrogatan 15 B

Riks 3054. Allm. 8880 & 23052

FILIAL:

17 Storgatan 17

CHARKUTERI

Riks 8194. Allm. 8865

Till landsorten fern expedition.